

SZARVASMARHATENYÉSZTÉS ÉS TEJGAZDASÁG

Rovatvezető: Wellmann Oszkár dr.

A magyar fajta szarvasmarha standardja

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara és a Szabolcs vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőség közre-működésével már az 1928. év első felében meg-alakult a Szabolcsvármegyei Szarvasmarhatenyésztők Egyesülete (1931. –tól Magyar Marhatenyésztők Országos Egyesülete).

Ez az egyesület már eddig is eredményes munkásságot tud felmutatni, mert a pirostarka fajta szarvasmarha ellenőrzése és törzskönyvelése céljából már két tejtermelést ellenőrző körzetet létesített. Szabolcs vármegye az ország szarvasmarhatenyésztése szempontjából azonban elsősorban a magyar fajta szarvasmarhatenyésztés terén igen fontos, mert ebben a vármegyében igen sok neves magyar fajta szarvasmarhatenyésztő uradalom van. Figyelmen kívül hagyva azt, hogy a pirostarka, vagy a magyar fajta szarvasmarha tenyésztése létjogosultabb-e, számolnunk kell azzal, hogy még igen sok olyan magyar fajta szarvasmarhát tenyésztő uradalom és kisebb mezőgazdasági üzem is van, amelyeknél ma a magyar fajta szarvasmarhatenyésztésnek létjogosultsága vitán felül áll. Megokolt tehát, hogy a meglévő magyar fajta tenyészeteket is törzskönyveljük és ezáltal a magyarfajta szarvasmarha tenyész-színvonalát, ahol a tenyésztése kifizetődő, emeljük. – Így merült fel Szabolcs vármegyében a magyar fajta szarvasmarha törzskönyvelésnek szüksége.

Az egyesület felkérésére elkészítettem a törzskönyvelésre kerülő magyar fajta szarvasmarha egységes elbírálásra szóló irányelveket, amelyeket a múlt év december hónapjában megtartott igazgatóválasztmányi gyűlés, amelyen a földművelésügyi kormányzat képviselőjében *Tolnay Pál* miniszteri tanácsos és az Országos Törzskönyvelő Bizottság részéről *Koskoly Thege Sándor dr.* főtitkár volt jelen, csekély módosítással jóváhagyta és elhatározta, hogy azokat felülbírállás és hozzászólás céljából megküldi az Országos Törzskönyvelő Bizottságnak, aminek alapján ez a kérdés országosan egyöntetű megoldást nyerhet.

A törzskönyvelésre és bírálatra vonatkozó eljárások természetesen megegyeznének a *Wellmann Oszkár dr.* által a pirostarka szarvasmarhák számára elkészített és a gyakorlatban igen jól bevált rendszerrel, természetesen bizonyos módosításokkal, amelyek a magyar fajta szarvasmarha hasznosításából önként következnek.

Úgy vélem, hogy a magyar fajta szarvasmarha standardjának megállapításánál fontos, hogy minél több véleményt és nézetet halljunk, azért tartom szükségesnek, hogy a törzskönyvelésre kerülő magyar fajta szarvasmarha egységes elbírálását célzó javaslatot az alábbiakban közöljem:

A szőr színe

Kívánatos: az ezüst fehér darvas vagy daru szín és ezeknek változatai; a szőr köntös fényezettsége; a fülek fekete szegélyezettsége; a fülkagylóban sötét pamacsaszőrök; fekete szempillák; fekete farok bojt. Bikáknál pápaszem.

Kizáró okok: a homály szín; a pirók; a sávozottság; a fülek szélein a fekete szegély hiánya; a fehér szempilla; (rozsdás) vagy fehér farok-bojt. Kontyosság.

A bőr színe

Kívánatos: a bőr palaszürke, vagy fekete színe. Pigmentált bőr. A természetes testnyílások környéke, a fényszáj, a nyelv, a szarvhegyek, a körmök (a fűkörmök is) feketék, vagy palaszürkék.

Kizáró okok: a pigmentált bőr hiánya, kesely foltok a test bármely részein, viaszsárga vagy sávozott körmök.

Szerkezet és nemi jelleg

Kívánatos: erőteljes szerkezet, jól kifejtett nemi jelleg.

Kizáró okok: a túl finom szerkezet, a nemi jelleg teljes hiánya.

A szem

Kívánatos: a nagy, sötét és élénk tekintetű szem.

Kizáró okok: csóka szem, a sűrke és kék színű szem, továbbá a belsőszürke hályogos szem, mint öröklődő szembetegség.

A fej

Kívánatos: az arányos, élesen körvonalazott fej. Oldalt és előre álló szemek, jól szőrölt fülek, egyenes, legfeljebb kissé ívelt orr; igen fontos, hogy a fej a nemi jelleget feltétlenül kifejezze.

Kizáró okok: a horpadtorrhát, vagyis a túl finom és a túl dúrva, kosfej alakulás, továbbá a fej nemi jellegének teljes hiánya.

Szarvak

Kívánatos: a galyas, táblás, csákó szarv és általában azok a tetszetős szarvalakulások, amelyek széles fejből erednek. A szarvak vége kifejlődött korban fekete. A szarv keresztmetszetének kereknek kell lenni.

Kizáró okok: mindazok kedvezőtlen szarvalakulások, amelyek búbosan keskeny, magasan emelkedő fejből nőttek, miután ezek legtöbbször a túltenyésztettség jelei. A zöld, rózsaszín, illetőleg kivörösödött szarv, mohos szarv szintén kizáró ok. Riska szarv.

Nyak és mar

Kívánatos: az erőteljes, jól izmolt és megfelelően lebenyelt nyak.

Kizáró okok: torkolt, keskeny oldalú, hajlott jároméllal bíró gyenge nyakalakulás. Kolompos és hegedű nyak. Bikáknál a lebernyeg hiánya.

Hát

Kívánatos: a hosszú egyenes, széles, jól izmolt hát.

Kizáró okok: a túl erős pontyhát, pupos hát, hajlott hát. Természetesen a hajlott hát idősebb korban gyakran előforduló jelenség, tehát ez esetben a hajlott hát nem kizáró ok.

Ágyék

Kívánatos: rövid, széles, jól izmolt, erős ágyék.

Kizáró okok: a túl hosszú, keskeny, kígyó ágyék.

Far

Kívánatos: vízszintes, széles, jól izmolt far.

Kizáró okok: az erősen két irányban csapott, keskeny, félcsípőjű, ormós, csúcsos, elhegyesedő far.

Elülső végtagok

Kívánatos: a széles állás; a váll izmos és helyes irányú terjedelme.

Kizáró okok: a túl laza váll és a nagyfokú térdes állás. Francia állás.

Hátulsó végtagok

Kívánatos: az erős, arányos szárvastagság, egyenes láb.

Kizáró okok: az erős gacsosság, az igen nagyfokú kardláb. Puha csüd.

A fejlettségre vonatkozóan az egyes uradalmakban most kezdjük meg a méretek felvételeit, azokat beérkezésük után szintén közölni fogom.